

Vastaus kirjalliseen kysymykseen tehoreservin vapauttamisesta markkinoille

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Heikki Vestmanin /kok ym näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 487/2022 vp:

Minkä tahon arvioon perustuu budjettiriihen linjaus, että sähköenergian tehoreservin 600 MW varataan pois markkinoilta ottaen huomioon, että järjestelmävastaava kantaverkkoyhtiö Fingrid on puoltanut tehoreservin vapauttamista markkinoille,

miksi hallitus ei muuta tehoreservilakia siten, että tehoreservi jätetään varaamatta ensi talveksi, jotta tehoreserviin tarjotut voimalaitokset siirtyvät markkinoille alentamaan sähkön hintaa,

onko hallitus harkinnut, ottaen huomioon sähkökriisin yhteiskunnallisen vakavuuden ja hii-livoiman kannattavuuden tässä markkinatilanteessa, omistajaohjauksen käyttämistä Fortumiin siten, että Fortum vetää Meri-Porin voimalaitoksen pois tehoreservin kilpailutuksesta ja laitos siirretään tuottamaan sähköä markkinoille ja

miten hallitus aikoo turvata kaiken olemassa olevan sähkön tuotantokapasiteetin mukaan lukien hiili- ja turvetuotannon säilymisen markkinoilla tulevana kriisitalvina?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Fortumin Meri-Porin voimalaitos on käytöstäpoistamisuhan alainen hiililauhdelaite, joka on toiminut tehoreservilaitoksena vuodesta 2017 lähtien. Tehoreservijärjestelmä on käyttöön otostaan lähtien ollut järjestelmä, jolla on pyritty jatkamaan käytöstäpoistouhan alaisia ja vanhentumassa olevia voimalaitoksia varavoimana sähköpulan varalta. Tähän syksyyn asti sähköntuottajat ovat poistaneet tehoreservikilpailutuksessa hävinneet voimalaitoksensa markkinakäytöstä.

Nykyisin tehoreservin sääntely perustuu vuonna 2019 voimaan tulleeseen EU:n sähkömarkkinaasetukseen. Sähköjärjestelmän resurssien riittävyysarvioinnista ja resurssien riittävyyttä tukevien kapasiteettimekanismien perustamisesta jäsenvaltioissa säädetään sähkömarkkina-asetuksen IV luvussa. Sähkömarkkina-asetuksen 20 artiklan mukaan jäsenvaltion velvollisuutena on seurata sähköjärjestelmän resurssien riittävyyttä ja ryhtyä toimenpiteisiin, jos jäsenvaltiossa on todettu

tehon riittävyyteen liittyviä huolenaiheita. Suomen tehoreservi on sähkömarkkina-asetuksen tarkoittama resurssien riittävyyden varmistamiseen tähtäävä kapasiteettimekanismi (ns. strateginen reservi), jonka tulee täyttää asetuksen vaatimukset.

Tehoreservistä säädetään sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetussa laissa (117/2011), joka on annettu sähkömarkkina-asetuksen kapasiteettimekanismeja koskevan sääntelyn ja siihen liittyvän valtioneuvoston päätösten mukaisesti. Tehoreservilain 4 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on määrittää tarvittava tehoreservin määrä vähintään kahden vuoden välein. 4 §:n mukaan tehoreservin määrä on mitoitettava sähkön-toimitusvarmuuden tavoitetasosta annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti.

Valtioneuvosto on antanut päivitetyn periaatepäätöksen toimitusvarmuuden tasosta 17.3.2022, jossa tehovajeen odotusarvoksi määriteltiin 2,1 tuntia vuodessa. Tämän perusteella Energiavirasto on tehnyt 27.5.2022 päätöksen tehoreservin määrästä kaudelle 2022-2023. Päätöksessä Energiavirasto vahvisti hankittavaksi tehoreservin määräksi 600 MW.

Tehoreservin hankinta perustuu Energiaviraston päätökseen tarvittavasta reservin määrästä, joka huomioi oletetun kehityksen markkinaehtoisessa kapasiteetissa. Määräpäätöksen perusteella Energiavirasto järjestää kilpailutuksen, johon tuottajat voivat vapaaehtoisesti tarjota voimalaitoksia, energiavarastojen haltijat varastoja sekä käyttäjät irtikytettäviä kuormia. Käytännössä tuottajat tekevät itse päätöksen, kannattaako laitos pitää tuotantokäytössä vai tarjoaako sitä tehoreserviin.

Energiavirasto hylkäsi 16.9.2022 Fortumin tarjouksen Meri-Porin voimalaitoksen osallistumisesta tehoreserviin, koska Fortumin tarjous ei täyttänyt tehoreservilain vaatimuksia. Energiavirasto ei saanut muita tarjouksia tehoreserviin. Fortumin ilmoituksen mukaan se ryhtyy nyt valmistelemaan Meri-Porin voimalaitosta kaupallista käyttöä varten. Fortumin mukaan voimalaitokselle tullaan toteuttamaan perusteellinen vuosihuolto ajalla 10.10.- 31.10.2022. Vuosihuollon aikana voimalaitoksella tehdään huoltotoimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan Meri-Porin voimalaitoksen toiminta tarvittaessa täydellä 560 MW teholla. Laitokselle myös rekrytoidaan lisähenkilökuntaa. Tästä näkökulmasta kirjallisessa kysymyksessä esitetyille lainsäädäntö- tai omistajaohjaustoimenpiteille ei ole tarvetta.

Suomi on luottanut 1990-luvulla tapahtuneen sähkömarkkinoiden vapauttamisen jälkeen markkinoihin toimitusvarman, kestävä ja kohtuuhintaisen sähkön toimittamisessa asiakkaille. Nykyisessä sähkömarkkinatilanteessa toimijoilla on voimakas kannustin tuottaa sähköä kaikin mahdollisin keinoin. Venäjän hyökkäyssota aiheutti merkittäviä häiriöitä voimantuotannossa tarvittavien polttoaineiden markkinoihin.

Mahdollisimman suuren sähköntuotannon kapasiteetin varmistamiseksi hallitus on pyrkinyt varmistamaan voimalaitosten polttoaineiden saatavuutta tulevana talvena. Jo nykyisellään sähkön- ja

lämmöntuottajilla on velvoite varastoida tuontipolttoaineita, mukaan lukien kaasu, kolmen kuukauden keskimääräistä käyttöä vastaava määrä. Kaasun toimitusten varmistamiseksi hallitus järjesti huhti- ja toukokuun kuluessa kaasun siirtoverkkoyhtiö Gasgrid Finlandin kautta Suomeen suuren kokoluokan kelluvan LNG-terminaalin vaihtoehtoiseksi kaasuntoimituspisteeksi, kun Venäjän putkikaasun toimitusuhka oli toteutumassa. LNG-terminaali ollaan, Viron ja Suomen periaatepäätöksen mukaisesti, ottamassa käyttöön Inkoon satamassa joulukuussa 2022. LNG-terminaali mahdollistaa polttoaineen hankinnan myös niille kaasukäyttöisille voimalaitoksille, jotka eivät pysty vaihtamaan polttoainetta tai joissa polttoaineen vaihto ei ole sähköntuotannossa taloudellisesti kannattavaa. Kantaverkkoyhtiö Fingridin mukaan tällä tavalla saavutettava sähköntuotannon lisäteho on noin 600 MW. Tämä lisäksi hallitus on valmistelemassa lainsäädäntöä, joka velvoittaa kaasunkäyttäjiä varastoimaan kaasua EU:n kaasuvarastoasetuksen mukaisesti ja helpottaa vaihtoehtoisten polttoaineiden varastojen käyttöä seuraaviksi talvikuukausiksi talveen 2025-2026 saakka. Hallituksen esitys annetaan viikolla 42. Hallitus on myös antanut Huoltovarmuuskeskukselle tehtäväksi hankkia energiaturvetta varmuusvarastoja vuosille 2022-2024. Yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen oman hankinnan kanssa yhteismäärä vastaa noin 20–30 prosenttia arvioidusta seuraavan lämmityskauden energiaturpeesta. Lisäksi hallitus on toteuttanut enintään kymmenen miljardin euron laina- ja takausohjelman energia-alalle, jonka tavoitteena on varmistaa sähkön johdannaismarkkinoilla toimivien energiayhtiöiden toimintakyky poikkeustilanteen yli ja turvata sähkömarkkinoiden toiminta.

Helsingissä 21.10.2022

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

VN/25858/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: